

AR LIE. *túopa* ‘POPULUS SPP.’ – TIKRAI PAVELDĖTAS ŽODIS?

Santrauka

Teigiama kad nėra pagrindo laikyti lie. *túopa* ‘Populus spp.’ paveldu iš ide. prokalbės ir lyginti su lo. *pōpulus*. Lo. žodžio etimologija nėra aiški, nėra pagrindo rekonstruoti ide. **pōp-* ar pan. Manant, kaip iki šiol argumentuojama, buvus lie. **puopa*, iš kurio dėl *topo-* lis įtakos atsirado *túopa*, turėtų būti šio žodžio pėdsakų vietovardžiuose, augalų vardyne. Jų nėra. Neaiški ir **puopa* reikšmė. Populus spp. nevietiniai, atvežti medžiai. Vietinė tik *drebulė*, turinti dar kitą sinonimą *ėpušė*; abi gausiai paliudytos vietovardžiuose. *Túopa* beveik neaptinkama tarmėse, tik literatūroje. Taigi jis neturėtų būti paveldėtas žodis. Svarstoma, kaip atsirado žodis: ar skaidant **top-elė* ar pan. į neošaknį **top-* su tariamu sufiksu *-elė*. Tačiau **topas* ar **topa* neužfiksuota. Arba dėl homofoninio *túopa* ‘tinginys, lėtai einantis’, paliudyto ten pat kur *túopa* ‘Populus’, įtakos.

LITERATUR

Blažek, Václav 2001, Old Prussian arboreal terminology, *Linguistica Baltica* 9, 29–61.

Blažek, Václav 2003, The prefix **sm-/som-* in the Indo-European tree- & plant-names, In: *Linguistica Brunensia. Sborník prací filozofické fakulty brněnské university*, Brno, 5–11.

- Boryś, Wiesław 2005, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków.
- Būga, Kazimieras 1958, *Rinkiniai raštai 1*, Vilnius: Valst. politinės ir mokslinės lit. 1-kl.
- Būga, Kazimieras 1959, *Rinkiniai raštai 2*, Vilnius: Valst. politinės ir mokslinės lit. 1-kl.
- Butkus, Alvydas 1995, *Lietuvių pravardės*, Kaunas: Aesti.
- Carnoy A., 1959, *Dictionnaire étymologique des noms grecs de plantes*, Louvain.
- EM – Alfred Ernout, Antoine Meillet 1932, *Dictionnaire étymologique de la langue latin*, Paris: Klincksieck.
- Genaust H. 1996, *Etymologisches Wörterbuch der botanischen Pflanzennamen 3*, erweiterte Auflage, Basel.
- GEW - Hjalmar Frisk, 1954–1972, *Griechisches etymologisches Wörterbuch 1–3*, Heidelberg: Winter.
- Gliwa, Bernd 2003, Etymologische Bemerkungen zu lit. *kamanos, kamienas, kumelė*, *Acta Linguistica Lithuanica* 49, 5–31.
- Kalašaitytė, Lilijana 1989, Liaudies medicinos priemonės, In: Norbertas Vėlius et al. (sud.), *Gervėčiai*, Vilnius: Mintis, 204–219.
- Kluge, Friedrich 1999, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, bearbeitet von Elmar Seebold, Berlin, New York: de Gruyter.
- LBŽ - Jonas Dagys (red.) 1938, *Lietuviškas botanikos žodynas*, Kaunas.
- LEW – Ernst Fraenkel 1962–1965, *Litauisches etymologisches Wörterbuch 1–2*, Heidelberg: Winter, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- LKŽ - *Lietuvių kalbos žodynas 1–20*, Vilnius, 1956–2002.
- Niedermann, Max 1933, De la dérivation rétrograde en Lituanien, *Studi baltici* 3, 108–113.
- Pėteraitis, Vilius 1997, *Mažosios Lietuvos ir Tvankstos vietovardžiai*, Vilnius: MELI.
- Rauktys, J. 1938, *Dendrologija*, Kaunas.
- Skardžius, Pranas 1931, Die slavischen Lehnwörter im Altlitauischen, *Tauta ir Žodis* 7, 3–252.
- Skardžius, Pranas 1943, *Lietuvių kalbos žodžių daryba*, Vilnius.
- Smoczyński, Wojciech 2003, *Studia balto-słowiańskie 2*, Kraków: Wydawnictwo UJ.
- Vanagas, Aleksandras 1981, *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius: Mokslas.
- Vanagas, Aleksandras (red.) 1989, *Lietuvių pavardžių žodynas 2: L–Ž*, Vilnius: Mokslas.
- Vitkauskas, Vytautas 1976, *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas*, Vilnius: Mokslas.

Bernd GLIWA
 Sargeliai
 LT-60433 Žaiginys
 [berndgliwa@yahoo.de]